

Začátek června na Upolínové louce pod Křížky. Foto Přemysl Tájek.

Po stopách úbytku upolínů na Upolínové louce

Přemysl Tájek a Zdeněk Janovský

„Jó, to tenkrát bejvávalo upolínů“ lze zaslechnout od pamětníků v souvislosti s Upolínovou loukou pod Křížky a časy někdy před 40 lety. Sice se o tom mnoho dokladů nedochovalo, ale není důvod našim předchůdcům nevěřit. Občas se dokonce setkáváme i s názory, že by bylo lepší louku raději nekosit, jako tomu bylo celých padesát let po válce. Je však nepochybné, že většině z celé řady dalších vzácných druhů rostlin rostoucích na lokalitě kosení svědčí, a tak je potřeba najít nějaký rozumný kompromis, aby ani upolínů neubývalo...

V roce 2014 jsme proto založili desetiletý pokus s cílem zjistit, jak často louku sekat, aby upolíný prospívaly. Z celkem 20 pokusných ploch jsme čtvrtinu kosili každý rok, čtvrtinu ob rok a čtvrtinu jednou za čtyři roky. Poslední čtvrtinu jsme ponechali nekosenou ladem. Během deseti let upolíný pomalu ubývaly ve všech plochách (nejrychleji v nekosených, nejpomaleji v každoročně a ob rok kosených). Zajímavější však bylo zjištění, že

v některých letech až 90 % všech květů po odkvětu bylo spaseno, což se promítlo do nápadného a dlouhodobého nedostatku semenáčků v celé populaci, který zastínil možné dopady kosení. Pachatelé jsou zřejmí, nejednou zde byli pozorováni i přímo při činu. Jen do doby výzkumu nikoho nenapadlo, že by pastva lesní zvěře mohla mít zrovna pro upolíný tak fatální důsledky.

Příklad s upolíný nebo podobný příběh s vřesovcem pleťovým na sousední lokalitě Křížky jsou dobrou ukázkou, jak zásadní vliv na přírodu může mít přemnožená lesní zvěř. Zejména početnost jelena siky dosahuje v celých západních Čechách zcela nepřijatelných hodnot, ale i u mnohem méně početného jelena evropského byla v některých honitbách ve Slavkovském lese zjištěna i dvacetinásobné překročení normovaných stavů. Bohužel za současných legislativních podmínek je úkol chránit přírodu před přemnoženými živočichy pro státní ochranu přírody prakticky nesplnitelný. ■